

A FEKETE ÉS A FEHÉR ASSZONY

„A mennyei harangok húzatlan szóljanak!

Új előadással jelentkezett Jónás Judit színháza, a Cinka Panna Színház, amelyet ő alapított 6 évvel azután, hogy 1993-ban színészként végzett a Színművészeti Főiskolán. Már a főiskolás évei alatt felmerült benne egy cigány színház létrehozásának gondolata. Látta, milyen sok tehetséges cigány fiatalot utasítottak el a felvételin azzal a nem titkolt indokkal, hogy nem tudnak számukra megfelelő szerepet biztosítani, hisz azzal a bőrszínnel nem alakíthatnak Júliát vagy más klasszikus szerepet. Judit úgy gondolta, miért ne játszhatnának el romák is bármilyen alakot, mert szerinte a tehetség számít, nem a származás.

A mennyei harangok húzatlan szóljanak! bemutatója a Romano Kherben, a Napházban volt november utolsó péntekén. Erdélyi népballadákat vittek színre izgalmas nézőpontból. A népballadákat Kallós Zoltán, a Nemzet Művésze címmel kitüntetett, kétszeres Kossuth-díjas erdélyi néprajzkutató gyűjtötte. Kallós Zoltán az erdélyi Mezőségen, Kalotaszegen, Gyimesben és Moldvában évtizedeken keresztül rögzítette a folklór számos műfaját, nem kihagyva az ott élő roma közösségekben talált balladákat, énekes és hangszeres zenét.

Az előadás során 17 balladát adott elő Jónás Judit és Pásztor Edina. A színpad két térfélre volt osztva, Jónás Judit, a Fekete asszony oldalát rózsás cigány kendők jelezték, a másikat, a Fehér asszonyét autentikus erdélyi fehér színű öltözék.

A balladákban visszatükröződtek az adott közösség mindennapi élettörténetei, hiedelmei, szokásai. A Fekete asszony és a Fehér asszony egymásról mit sem tud, felváltva adják elő a saját balladájukat, melyeket folklór zene választ el.

Az est csúcspontját számomra az jelentette, amikor a Fekete asszony a Fehér asszony térfelére kerül, a Fehér asszony pedig a Fekete asszonyéra. Ott téblábolnak és nem értik, hogy abban a világban milyen életet élnek. Holott előzőleg beleláthattunk mindkettőjük lelkébe, és tudjuk, hogy hasonlóak az érzéseik, hasonlóak a gondjaik, legfeljebb a kifejező eszközeik, a temperamentumuk, a kulturális háttérük különböző.

De ha megismerik a másikat, ha felismerik a másikban önmaguk emberi létezését, rájönnek, hogy azáltal többek, gazdagabbak lesznek, s az idegenség érzése elmúlik, helyét öröm és a szeretet érzése veszi át. A távolság eltűnik, közös lesz a tér, és a közös térben nem tehetnek mást, csak elfogadni egymást.

A színészek játéka teljes mértékben hitelesen mutatta meg a Fekete asszony és a Fehér asszony közötti kulturális különbséget: míg Judit temperamentumos, szenvedélyes cigány nő, aki az érzelmeit erőteljesen gesztikulálva tárja fel, addig Edina visszafogottsága pontosan tükrözi a megjeleníteni kívánt paraszti női karaktertől elvárt viselkedési mintát.

A folklórmozgalom kezdete a fiatalkorommal esett egybe. Az előadás megidézte az ifjúságomat, amikor rácsodálkoztunk a magyar és cigány folklór gazdagságára, amikor örömmel vettünk részt ilyen alkalmakon és tanultuk meg egymás népi örökségét.

Ma már nem szokás ilyen alkotásokat színházi keretek között megjeleníteni. Ráadásul a balladák színrevitelét egyedi nézőpontból ragadták meg az alkotók, a rendező-látványtervező Bodor Böbe és Major Róbert. A díszletet és a jelmezt Vári Zsoltnak köszönhetjük, a zenei vezető Balogh Fruzsina volt. Az előadás üzenetét Ratkó József *Déva* című versével, a záróverssel indították útjára:

*„...Nekünk kell, nekünk kell
Tűzbe hamuhodni,
Mészbe keveredni,
Falba falazódni...”*

Fotók: Karancsi-Albert Rudolf